

OD PRÉPRAV AŽ PO OTVORENIE EURÓPSKEHO HLAVNÉHO MESTA KULTÚRY TRENČÍN 2026

Výber z prvých výskumných výsledkov

Autorky správy: Katarína Rozvadská, Dana Kuběnková, Zuzana Pešťanská,
Rafaela Neiva Ganga, Miriam Šebová, Tímea Sabolsajová, Iveta Niňajová, Lucie Moravcová
Výskumný a evaluačný tím DATA26 | Trenčín – Európske hlavné mesto kultúry 2026

PREDŠLOV RIADITEĽA TRENČIN 2026

Keď Trenčín vstupoval do súťaže o titul Európske hlavné mesto kultúry, nešlo nám iba o rok kultúrnych podujatí. Vnímali sme to ako rozvojovú príležitosť – spôsob, ako cez kultúru premýšľať o meste inak. O jeho verejnom priestore, komunitách, tvorivosti, dôvere medzi ľuďmi aj o tom, ako sa mesto môže meniť zvnútra.

Táto správa je dôležitým míľnikom tohto procesu. Neprináša konečné verdikty – je prvým súborom dôkazov, signálov a otázok, ktoré nám pomáhajú lepšie porozumieť tomu, čo sa v meste deje. Ukazuje nielen dosah otváracieho víkendu a prvé efekty titulného roka a najmä prípravných rokov, ale aj širšie súvislosti: ako kultúra vplýva na sociálne väzby, pocit spolupatričnosti, kvalitu miesta či sebavedomie kreatívneho prostredia. Táto správa má ešte jeden význam. Je potvrdením, že verejnú investíciu do kultúry má zmysel merať nielen cez počty podujatí a návštevnosť, ale aj cez to, čo je ťažšie zachytiť – cez vzťahy, dôveru a schopnosť predstaviť si lepšiu budúcnosť mesta.

Toto presvedčenie neformovalo len program a investície projektu, ale aj samotnú dramaturgiu otváracieho ceremoniálu Manifest Trenčín 2026. Ten bol v mnohom umeleckým vyjadrením hodnôt, ktoré táto správa skúma cez dáta. Titul sme neotvárali „spektáklom“ postaveným na reprezentácii mesta, ale „manifestom ľudskosti“ – príbehom o vzťahoch, pamäti, zvedavosti, solidarite a spoločnom priestore.

Dramaturgia ceremoniálu vedome pracovala s témami, ktoré sa objavujú aj v tejto správe: sociálna súdržnosť sa zrkadlila v motíve generácií, dobrovoľníkov a kolektívneho európskeho finále; vzťah k miestu a identite v obrazoch kamenného srdca, v odkaze na nápis na skale, v odkaze mesta módy a v dialógoch historických a súčasných hlasov; inklúzia a pluralita v prepájaní tradičnej kultúry, undergroundu, športu, súčasného umenia aj hlasov, ktoré bežne nestoja vedľa seba; vzťah kultúry a verejného priestoru v použití celého mesta ako javiska – od hradu až po vnútrobloky v mestských častiach; a predstava kultúry ako spoločného dobra, ktorá bola formulovaná v Manifeste.

Niektoré hypotézy, ktoré sme v umeleckom jazyku formulovali počas otváracieho víkendu, tu dnes začínajú získavať svoje prvé empirické obrysy. Medzi dramaturgiou a výskumom tak vzniká zaujímavý dialóg – umenie niečo predvídalo, dáta nám pomáhajú skúmať, či a ako sa to premieta do života mesta.

KLÚČOVÉ POSOLSTVÁ

Táto správa ponúka počiatočný prehľad toho, čo priniesol Trenčín 2026 v období čo priniesol Trenčín 2026 pred otvorením Európskeho hlavného mesta kultúry a bezprostredne po ňom. Dôkazy, ktoré prináša, sú predbežné a v priebehu rokov 2026 a 2027 sa výrazne prehĺbia a doplnia. Ale aj v tejto počiatočnej fáze sa objavuje päť jasných vzorcov.

Kľúčové posolstvo 1: Trenčín sa otvoril svetu – a svet prišiel.

Na otváracom víkendě sa zúčastnilo viac ako 51 000 unikátnych návštevníkov, prevažne z trenčianskeho regiónu, ale aj z Česka, Rakúska, Nemecka a iných krajín. Spokojnosť s podujatím bola podľa zistení z prieskumu publika vysoká. Mesto dokázalo, že zvládne usporiadať významné európske kultúrne podujatie. Teraz je výzvou udržať tento trend a stavať na ňom nielen počas celého titulného roka, ale aj dlhodobo.

Kľúčové posolstvo 2: Kultúra posilňuje sociálne väzby, ale súdržnosť sa zatiaľ nezvyšuje rovnomerne.

Dôvera medzi obyvateľmi rastie a v Trenčíne momentálne prevyšuje celoslovenskú úroveň dôvery. Dobrovoľnícky program buduje sociálne vzťahy a pocit občianskej spolupatričnosti. Dôvera k ľuďom iného vierovyznania alebo z iných krajín však medziročne klesá a zároveň je na nízkej úrovni oproti dôvere voči ľuďom v našej bezprostrednej blízkosti. Kultúra na túto prácu nemôže byť sama, musí byť súčasťou širšieho záväzku voči inklúzii v rámci miestnej spoločnosti.

Kľúčové posolstvo 3: Obyvatelia sa chcú viac zapájať do kultúry.

Najväčšími prekážkami v účasti na kultúrnych podujatiach v Trenčíne nie sú nedostatok záujmu ani cena lístkov. Ich bariéry sú informačné a psychologické: ľudia nevedia, čo sa deje, a nie vždy si sú istí, že kultúrny život je pre nich. Zlepšenie komunikácie a zníženie pocitu odstupu medzi obyvateľmi a kultúrnymi podujatiami by pomohlo výrazne rozšíriť okruh účastníkov.

Kľúčové posolstvo 4: Titul EHMK rozvíja existujúci kultúrny ekosystém.

Takmer tretina kultúrnych a kreatívnych podnikov v regióne sídli v Trenčíne, pričom je silne zastúpený v oblasti architektúry a dizajnu. Tento sektor nevytvorilo EHMK: existoval už pred samotným titulom. Kapacitné obmedzenia – najmä financovanie, náklady a manažérske zručnosti – ho však brzdia. Programy ako Runway, Garáž a grantové výzvy sa priamo zameriavajú na tieto medzery.

Kľúčové posolstvo 5: Miesto, kde v Trenčíne žijete, formuje vašu životnú skúsenosť – aj to je signál pre verejnú politiku.

Rozdiely v tom, ako obyvatelia vnímajú mesto, sa najsilnejšie nespájajú s vekom alebo pohlavím, ale s mestskou časťou, v ktorej žijú. Toto zistenie je konzistentné v údajoch o miestotvorbe (placemakingu), spokojnosti so životom a dôvere. Naznačuje to, že investície v danej oblasti – do komunitných priestorov, kultúrnej infraštruktúry a programov v susedstve – môžu mať merateľný vplyv na kvalitu života. Tieto zistenia si vyžadujú ďalšie analýzy prostredníctvom našich aktuálne prebiehajúcich štúdií.

○ TEJTO SPRÁVE

Čo táto správa prináša

Tento dokument predstavuje veľmi skorý, predbežný prehľad vybraných zistení z výskumnej a evaluačnej práce tímu DATA26. Zahŕňa prípravnú fázu projektu EHMK Trenčín 2026 od roku 2023 do februára 2026 – a obsahuje aj prvé výskumné dôkazy z otváracieho víkendú, ktorý sa odohral v dňoch 13. – 15. februára 2026.

Obsahuje dáta, ktoré boli v čase písania výskumnému tímu dostupné a dostatočne spracované. Jeho účelom je poskytnúť jasný, na dôkazoch podložený obraz o stave vecí na začiatku roka EHMK – nie však hodnotiť jeho celkovú výkonnosť ani dospieť ku konečným záverom. Správa aktuálne prináša zistenia v troch ťažiskových oblastiach dopadu: 1. na komunitu, 2. na kultúrno-kreatívny priemysel a 3. na placemaking (miestotvorbu).

Čo táto správa nezahŕňa

Toto nie je konečné hodnotenie projektu Trenčín 2026. Tím DATA26 a Kreatívny inštitút Trenčín, n. o., zverejní ďalšie zistenia spolu so záverečnou hodnotiacou správou v roku 2027 – do dvanástich mesiacov po implementácii EHMK – s cieľom komplexne posúdiť jeho dopady. Mnohé ukazovatele sledované v rámci DATA26 ešte neboli úplne zanalyzované a niektoré údaje nadobudnú význam až v porovnaní s výsledkami z neskoršej časti roka.

Tieto výsledky by sa preto nemali interpretovať ako verdikt projektu EHMK. Sú to prvé poznatky o vzorcoch a trendoch, ponúkané v duchu transparentnosti a neustáleho učenia sa.

Spôsob zberu údajov v správe

Dôkazy v tejto správe pochádzajú z viacerých zdrojov, pričom každý z nich je opísaný v príslušnej časti. Patria sem: reprezentatívny prieskum obyvateľstva Trenčína, ktorý sa uskutočnil v dvoch vlnách (2024 a 2025, n = 600 v každom roku); dotazníkový prieskum publika, ktorý prebiehal počas otváracieho víkendú a krátko po ňom (v teréne a online); anonymizované a agregované údaje z mobilnej siete spoločnosti Telekom za otvárací ceremoniál; fokusové skupiny s dobrovoľníkmi; fokusové skupiny a biografické rozhovory s kultúrными profesionálmi - absolventmi vzdelávacích programov; etnografická pozorovacia štúdia, ktorú uskutočnil tím DATA26 a študentskí výskumníci počas otváracieho víkendú.

Medzi ďalšie zdroje údajov patria anonymizované a agregované súbory údajov z mobilných sietí zachytávajúce prítomnosť turistických návštevníkov na celom území Trenčína nad rámec jednotlivých podujatí, oficiálne štatistiky o ubytovaní v cestovnom ruchu (hostia a prenocovania) a komunikačné a marketingové analýzy, ako sú návštevnosť webových stránok a výstupy monitorovania médií. Údaje z mobilných sietí sú odvodené z priestorovej a časovej aktivity aktívnych SIM kariet a predstavujú odhadované toky návštevníkov, a nie registrované počty ubytovania. Tieto údaje umožňujú konzistentné meranie vzorcov pohybu návštevníkov v čase a geografickej oblasti, pričom sú v plnom súlade s normami ochrany údajov.

Každá metóda má svoje silné a slabé stránky, ktoré sú uvedené tam, kde je to relevantné. Kombinácia metód je zámeraná: umožňuje tímu triangulovať zistenia naprieč rôznymi typmi dôkazov a zachytiť to, čo ukazujú čísla, aj to, na čo poukáže iný typ dát (napr. rozhovory alebo fokusové skupiny). Zároveň mnohé naše ďalšie výskumné štúdie (napr. etnografia mestských častí, biografická štúdia obyvateľstva a iné) tu nateraz nie sú pre svoju komplexnosť a rozsah spracované.

EURÓPSKE HLAVNÉ MESTO KULTÚRY: KONTEXT

Titul Európske hlavné mesto kultúry je prestížne európske označenie udeľované na základe programovej žiadosti schválenej Európskou úniou. Nejde len o podujatia a aktivity: ide o viacročný rozvojový proces s plánovaným dopadom na kultúrny, sociálny a ekonomický život mesta a regiónu.

Tieto širšie spoločenské vplyvy podliehajú povinnému monitorovaniu a evaluácii. V prípade Trenčína túto prácu vykonáva tím DATA26 – štyri výskumníčky spolupracujúce s Radou občanov s dvadsiatimi členmi zastupujúcimi verejnosť, ako aj s vedeckou radou s ôsmimi členmi zastupujúcimi domáce a medzinárodné univerzity a výskumné subjekty.

Základným záväzným dokumentom pre implementáciu titulu EHMK je Bidbook, ktorý definuje víziu, ciele, štruktúru programu a zamýšľané dopady projektu Trenčín 2026 na mesto a región. Európska komisia priebežne monitoruje

výsledky projektu od udelenia titulu (2022) až po titulný rok (2026) a jeden rok po udelení titulu (2027). Bidbook teda zostáva dôležitým rámcom, voči ktorému sa priebežne hodnotí implementácia projektu. Implementácia projektu bola doteraz sledovaná tromi priebežnými monitorovacími správami predkladanými na posúdenie Európskej komisii. Na základe pozitívneho zhodnotenia výsledkov týchto správ získal Trenčín na začiatku roka 2026 cenu Meliny Mercouri, pričom v správe Európskej komisie sa konštatuje: „*Tím Trenčín 2026 preukázal pôsobivý pokrok a odhodlanie pri príprave na rok Európskeho hlavného mesta kultúry. Vďaka rozsiahlemu zapojeniu komunit, silným partnerstvám a komplexnému plánovaniu majú dobrú pozíciu na úspešné megapodujatie, ktoré odráža jedinečnú kultúru mesta a jeho prepojenie s Európou.*“

1. KOMUNITY

Kapitola o komunitách zhromažďuje dôkazy o tom, ako rôzne skupiny ľudí prežívajú rok EHMK – či už na veľkom verejnom podujatí, ako dobrovoľníci, ako účastníci kultúrneho života, alebo jednoducho ako obyvatelia žijúci v meste. Kladie si otázku: *Oslovuje Trenčín 2026 ľudí? Mení to, ako vnímajú svoje mesto a jeden druhého?*

1.1a Kto prišiel na otvárací víkend?

Otvárací víkend, ktorý sa konal 13. – 15. februára 2026, bol pre Trenčín 2026 prvou veľkou skúškou organizácie podujatia celomestského rozsahu pre mesto a región. Nasledujúce zistenia vychádzajú z troch zdrojov: z prieskumu spokojnosti publika, z anonymizovaných dát mobilnej siete spoločnosti Telekom a z etnografickej štúdie, ktorá je bližšie opísaná v časti 1.1b. Každý z týchto zdrojov dát prináša iné výsledky a spolu pomáhajú vytvoriť komplexnejší obraz o tomto podujatí.

Ohlas na otvárací víkend a vývoj imidžu mesta

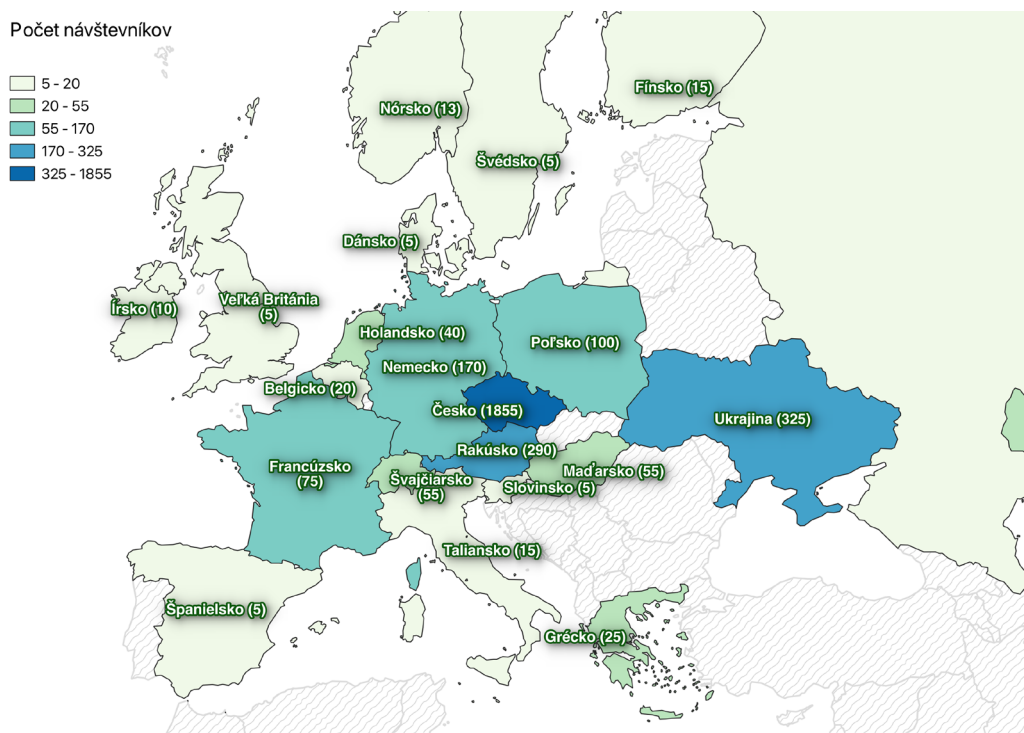
Údaje z mobilnej siete ukazujú, že počas troch dní sa v centre mesta pohybovalo **51 216 unikátnych dospelých**

návštevníkov, pričom väčšina návštevníkov (84 %) pochádzala z Trenčianskeho kraja. Druhý najvýraznejší zdroj návštevnosti predstavoval Bratislavský kraj (5 %) a následne Žilinský kraj (3 %), pričom ostatné kraje boli zastúpené už len v menšej miere. Priestorové rozloženie návštevníkov v rámci Trenčianskeho kraja ukazuje najsilnejšiu koncentráciu priamo v Trenčíne a v jeho bezprostrednom okolí. Najviac návštevníkov bolo z Trenčína, pričom výraznejšie zastúpenie mali aj Dubnica nad Váhom, Nová Dubnica, Bánovce nad Bebravou, Trenčianska Turná a Nové Mesto nad Váhom.

Zahraniční návštevníci tvorili **5 % z celkového počtu návštevníkov**. Priestorové rozloženie zahraničnej návštevnosti ukazuje, že najviac návštevníkov zo zahraničia prišlo z Českej republiky, odkiaľ bolo zaznamenaných spolu 1 855 návštevníkov. Výraznejšie zastúpenie mali aj ďalšie geograficky blízke krajiny, najmä Ukrajina, Rakúsko, Nemecko a Poľsko. Zároveň však údaje zachytávajú aj jednotlivé návštevy zo vzdialenejších častí sveta, napríklad z Japonska, USA, Číny či Južnej Kórey, čo naznačuje, že podujatie malo presah aj mimo bezprostredného európskeho priestoru.

min. 51 216¹	5,75/7	56 %	100
dospelých návštevníkov v centre mesta	celková spokojnosť	respondentov ochotných zaplatiť za podujatie	novinárov
počas troch dní (údaje od mobilného operátora Telekom)	medzi respondentmi prieskumu publika	priemerná uvedená suma na osobu: 18 €	z 8 krajín

[1] Údaje z mobilného monitoringu zahŕňajú len podujatia v centre mesta a nositeľov mobilných telefónov, preto nie sú započítané niektoré skupiny (napr. deti). Z toho dôvodu je celkový počet návštevníkov pravdepodobne vyšší, najmä ak sa zohľadnia zapojené školy a podujatia v rámci Živých susedstiev.

Graf: Zahraničná návštevnosť v rámci Európskych krajín. Zdroj: Telekom

Do otváracieho víkendu sa zapojilo viac ako 200 dobrovoľníkov a viac ako 1 000 účinkujúcich. Súčasťou programu boli aj deti a mladí ľudia z 19 materských, 10 základných a 14 stredných škôl. Podujatie malo aj výraznú mediálnu pozornosť. Informovalo o ňom približne 100 novinárov z ôsmich krajín. Počet mediálnych výstupov v slovenských médiách v súvislosti s otváracím víkendom dosiahol v roku 2025 číslo 153. Od 1. januára 2026 do konca apríla 2026 evidujeme 1 058 mediálnych výstupov (zdroj: Mediaboard). Online kampaň priniesla vysokú návštevnosť webu trencin2026.eu: v období od 19. januára do 15. februára 2026 stránku navštívilo **149 688 unikátnych používateľov** a celkovo zaznamenala **547 255 návštev**.

Marketingové aktivity prostredníctvom viacerých komunikačných kanálov prispeli k vysokému dosahu verejnej informovanosti. Medzi 19. januárom a 15. februárom 2026 kampaň vygenerovala 547 255 návštev webovej stránky trencin2026.eu vrátane 149 688 unikátnych používateľov s priemernou dĺžkou návštevy 2 minúty a 11 sekúnd. Trendy návštevnosti webových stránok vykazujú trvalý rast v priebehu času – zo 40 693 návštev v roku 2024 na 712 395 v roku 2025 a 792 456 návštev v prvom štvrtroku 2026 – čo potvrdzuje stabilný nárast angažovanosti verejnosti.

Online prieskum, ktorý sa uskutočnil v apríli 2025 – rok

Rok	2022	2023	2024	2025	JANUÁR – APRÍL 2026
Počet mediálnych výstupov*	700	1 191	1 727	3 175	2 584
Počet mediálnych výstupov**	521	838	1 504	3 436	2 833

*na základe nasledujúcich kľúčových slov: Európske hlavné mesto kultúry

**na základe nasledujúcich kľúčových slov: Európske hlavné mesto kultúry, Trenčín 2026, Kreatívny inštitút Trenčín

Spokojnosť a skúsenosti návštevnictva s podujatiami otváracieho víkendu

Prieskum publika bol realizovaný počas otváracieho víkendu kombináciou online, tabletového, papierového a QR zberu. Výsledky sú doplnené o anonymizované agregované dáta z mobilnej siete spoločnosti Telekom. Reprezentatívnosť vzorky nebola kontrolovaná, preto majú zistenia skôr orientačný charakter. V tejto časti pracujeme iba s odpoveďami zo slovenskej verzie dotazníka, pričom bolo zozbieraných aj niekoľko desiatok odpovedí v anglickom a ukrajinskom jazyku.

V dotazníkovom zbere prevažovali ženy, ktoré tvorili takmer dve tretiny respondentov. Priemerný vek respondentov bol 40 rokov. Prieskum publika zachytil najmä domáce a regionálne publikum, predovšetkým návštevníkov z Trenčianskeho kraja, čo potvrdzujú aj dáta od Telekomu.

Celková spokojnosť s otváracím víkendom bola vysoká: dosiahla 5,75 zo 7 (na škále od 1 do 7, pričom 7 značí úplnú spokojnosť). Návštevníci najlepšie hodnotili kvalitu podujatia, jeho organizáciu a personál. Slabšie boli hodnotené praktické aspekty návštevy, najmä parkovanie a verejná doprava. Výsledky teda ukazujú, že samotný program a realizácia podujatia boli vnímané veľmi pozitívne, zatiaľ čo väčší priestor na zlepšenie je v dopravnej a návštevníckej infraštruktúre. Pre 75% opýtaných otvárací víkend zvýšil pravdepodobnosť ich budúcej návštevy Trenčína.

pred otváracím víkendom – už ukázal, že titul EHMK zlepšuje národný profil Trenčína: 46 % slovenských respondentov uviedlo, že vnímajú Trenčín pozitívnejšie ako predtým, a 39 % uviedlo zvýšený záujem o návštevu mesta. 62 % zvažovalo návštevu, pričom 18 % uviedlo, že by do Trenčína určite cestovali práve kvôli titulu EHMK. Odvtedy marketingová komunikácia ešte zvýšila svoju intenzitu.

Aj počet mediálnych výstupov vykazuje výrazne rastúcu tendenciu (tabuľka nižšie). Na Slovensku bolo v rámci celého roka 2025 zaznamenaných 3 436 výstupov v médiách zmieňujúcich Trenčín 2026, pričom len od 1. januára do konca apríla 2026 ich evidujeme už 2 833. Na medzinárodnej úrovni bolo v období od 1. augusta 2025 do 15. apríla 2026 zaznamenaných ďalších 860 výstupov.

Titul Európske hlavné mesto kultúry má po 40 rokoch existencie vybudovanú medzinárodne silnú značku a viditeľnosť. Dôkazom toho je aj vysoká účasť veľvyslancov akreditovaných v SR a pracovníkov zahraničných zastupiteľských úradov (75 účastníkov) vrátane zástupcov Európskej komisie na otváracom víkende. Na podujatí sa zároveň zúčastnilo viac ako 100 predstaviteľov bývalých, súčasných a budúcich európskych hlavných miest kultúry (EÚ, EHP, kandidátske krajiny) a Japonska. Táto účasť je postavená na aktívnom zosieťovaní KIT v medzinárodnej oblasti.

Čo povedali návštevníci: otvorené odpovede

Otvorené odpovede z prieskumu spokojnosti odhaľujú, čo urobilo otvárací víkend významným pre jeho návštevníkov. Témy, ktoré sa prejavili najvýraznejšie, boli:

- **Atmosféra a spolupatričnosť.** Najčastejšie uvádzaným pozitívnym rozmerom bola výnimočná atmosféra – opísaná ako vrúcna, emocionálne silná a charakterizovaná kolektívnym pocitom oslavy. Obyvatelia uviedli, že takýto dav vo svojom meste ešte nikdy nezažili.
- **Umelecký program.** Program galavečera Manifest bol opísaný ako vizuálne pôsobivý, emocionálne dojímavý a symbolicky zmysluplný. Priestorové rozloženie podujatí po celom meste – súčasné využitie hradu, historických ulíc a miest v okolí – bolo všeobecne chválené.
- **Miestna hrdosť a viditeľnosť.** Mnohí respondenti uviedli, že otvárací víkend v nich vzbudil hrdosť na Trenčín a nádej ohľadom toho, čo by mohol priniesť tento rok.
- **Aktívna účasť.** Dobrovoľníci opísali svoju účasť ako jeden z určujúcich zážitkov víkendu – túto tému podrobnejšie rozoberáme v časti 1.3 tejto kapitoly.

Hlavné oblasti kritickej spätnej väzby boli: ťažkosti s prístupom k aktuálnym informáciám o programe; určité medzery

v koordinácii medzi podujatiami; zvukové problémy počas programu Manifest; u niektorých návštevníkov nenaplnené očakávania týkajúce sa gastrozón a programu na hrade v sobotu. Ide o ponaučenia, ktoré môže organizačný tím užitočnosť pri budúcich podujatiach.

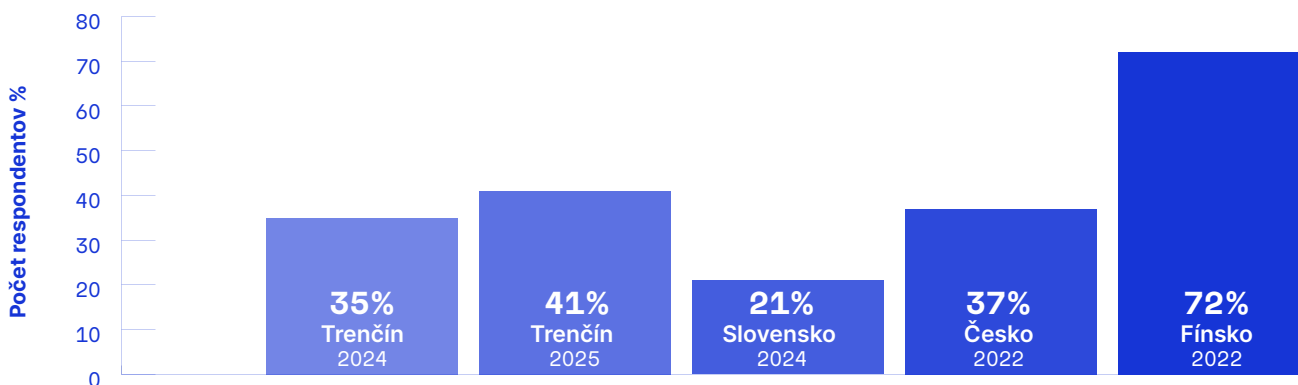
1.1b Etnografická štúdia otváracieho víkend

Čísla nám hovoria, koľko ľudí prišlo. Etnografia nám hovorí, aký bol ich skutočný zážitok – pre tých na čele davu aj pre tých na jeho okraji; pre dobrovoľníka, ktorý strávil hodiny na nohách, a pre staršiu ženu, ktorá program sledovala z priedomia; pre dieťa, čo položilo otázku, s ktorou nikto nepočítal.

Výskumný tím DATA26 realizoval etnografickú pozorovaciu štúdiu počas všetkých troch dní otváracieho víkend. Devätnásť študentov z partnerskej Univerzity Komenského v Bratislave, ktorí pracovali po boku senior výskumníčov a bolo rozdelených na rôzne súběžné podujatia po celom meste – od slávnostného otvorenia na Mierovom námestí a fašiangového sprievodu centrom mesta až po stretnutia Živého susedstva na Sihoti, na Dlhých Honoch a na Juhu, hokejový zápas, čítanie poézie, výstavy a nočné koncerty. Každý pozorovateľ si viedol podrobné terénne denníky, v ktorých zaznamenával nielen to, čo sa dialo, ale aj to, ako sa ľudia pohybovali, zhromažďovali, reagovali a ako sa navzájom spájali.

Na základe viac ako 160 hodín pozorovania na trinástich miestach štúdia zistila, že kultúrna účasť počas otváracieho víkend mala mnoho podôb. Popri veľkých davoch na hlavnom pódiu víkend priniesol aj pokojnejšie, ale rovnako významné momenty: komunitné ihrisko na sídlisku sa postupne zaplňalo susedmi, ktorí priniesli jedlo a založili ohne; čítanie poézie bolo také preplnené, že ľudia vytvorili komunitu na chodbe pred plnou sálou; matka na konci sobotňajšieho večera povedala svojej dcére, že má štyridsať rokov a v ich meste nikdy nevidela takýto dav – a že by si to mala zapamätať.

Etnografická štúdia zaznamenala aj to, čo tradičné hodnotiace nástroje zvyčajne prehliadajú, a to ju robí unikátnou: okoloidúceho, ktorý sa na dve minúty zastavil na okraji koncertu v parku predtým, ako pokračoval vo svojom dni; hokejového fanúšika, ktorý sa bránil kultúrnemu momentu vloženému do zápasu; staršiu ženu, ktorá dobrovoľníčkovi povedala, že za peniaze z festivalu mali najprv opraviť železničnú stanicu. Aj tieto hlasy sú súčasťou príbehu Trenčína 2026.

Graf: Porovnanie všeobecnej medziľudskej dôvery – Trenčín vs. Slovensko, Česká republika, Fínsko

Zdroj: DATA26. Prieskum obyvateľstva mesta Trenčín 2024 a 2025 (n = 600) - údaje o Trenčíne, DEKK Institute v Zdroje [ne]dôvery - údaje o Slovensku, Česku a Fínsku.

„Nie je tu ani živá duša. Som na správnom mieste? [...] Prejde 20 minút a prichádzajú tri ženy. [...] O polhodinu neskôr, ľudia sa postupne pridávajú. Najromantickejšia je žena na bicykli s košíkom vpredu. Všetkých pozdraví a okamžite sa začne zapájať do príprav priestoru. Prichádza ešte viac ľudí. Rodičia, starí rodičia, deti. Veľa detí! Každý niečo prináša. [...] Cítim dym. Ohniská sa rozhoreli. Toto je posledný detail, ktorý toto miesto potrebovalo. Trochu tepla a viac svetla.“

Pozorovanie v teréne, ihrisko HRYbik, obytná štvrť Sihot', 13. 2. 2026

1.2 Sociálna kohézia

Jedným z hlavných cieľov projektu EHMK je prepájať ľudí, podporovať ich otvorenosť, záujem o dianie v meste a posilňovať ich vzťah k miestu, kde žijú. Aj preto sa v rámci Prieskumu obyvateľstva mesta Trenčín sociálna kohézia sledovala už v dvoch vlnách výskumu (2024 a 2025, n = 600 každý rok) ako dôležitý ukazovateľ toho, do akej miery sa obyvatelia cítia byť súčasťou komunity, dôverujú si navzájom aj verejným inštitúciám a sú ochotní zapájať sa do spoločného života mesta.

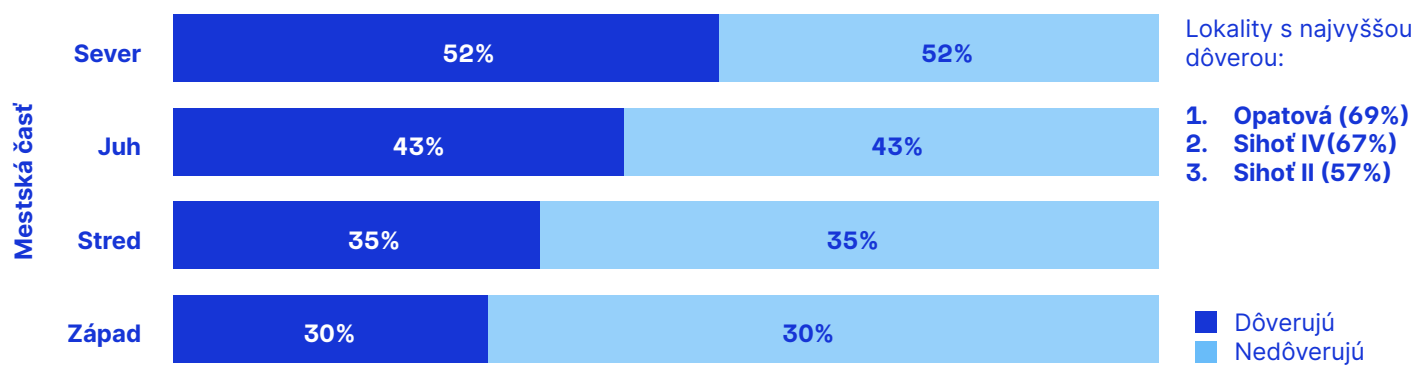
Sociálna kohézia sa chápe ako viacozmerný koncept zahŕňajúci dôveru, spolupatričnosť a pocit príslušnosti, ale aj konkrétne formy zapájania sa do verejného života vrátane občianskej participácie či dobrovoľníctva. Výskum vychádza z predpokladu, že kultúra môže sociálnu kohéziu posilňovať vytváraním priestoru na stretávanie, budovanie vzťahov a dôvery. Analýza rozlišuje horizontálnu rovinu kohézie, teda vzťahy medzi ľuďmi, a vertikálnu rovinu, teda vzťah občanov k inštitúciám.

Dôvera medzi obyvateľmi rastie a je vyššia než celoslovenská úroveň dôvery

Výsledky v oblasti medziľudskej dôvery naznačujú, že obyvatelia Trenčína sú voči ľuďom, ktorých stretávajú prvýkrát, o niečo dôverčivejší než v minulosti. Podiel respondentov, ktorí sa prikláňajú k názoru, že väčšine ľudí možno dôverovať, vzrástol z 35 % v roku 2024 na 41 % v roku 2025. Trenčín sa teda pohybuje nad úrovňou dôvery celej populácie Slovenska a v roku 2025 aj nad úrovňou dôvery v Českej republike, stále však výrazne zaostáva za krajinami s dlhodobou vysokou mierou dôvery, ako je Fínsko.

Miera všeobecnej medziľudskej dôvery voči ľuďom, ktorých obyvatelia stretávajú po prvýkrát, sa medzi mestskými časťami líši. Najvyššia je v mestskej časti Sever, kde dôveru vyjadrilo 52 % respondentov, a najnižšia je v mestskej časti Západ, kde ju vyjadrilo 30 % respondentov. Lokality s najvyššou

mierou dôvery, najmä Opatová, Sihoť IV a Sihoť II, sa zároveň prekrývajú s lokalitami, kde prebieha program Živé susedstvá. Toto zistenie môže naznačovať význam lokálnych väzieb a komunitného života, zatiaľ však neumožňuje hovoriť o priamom vplyve programu na úroveň dôvery.

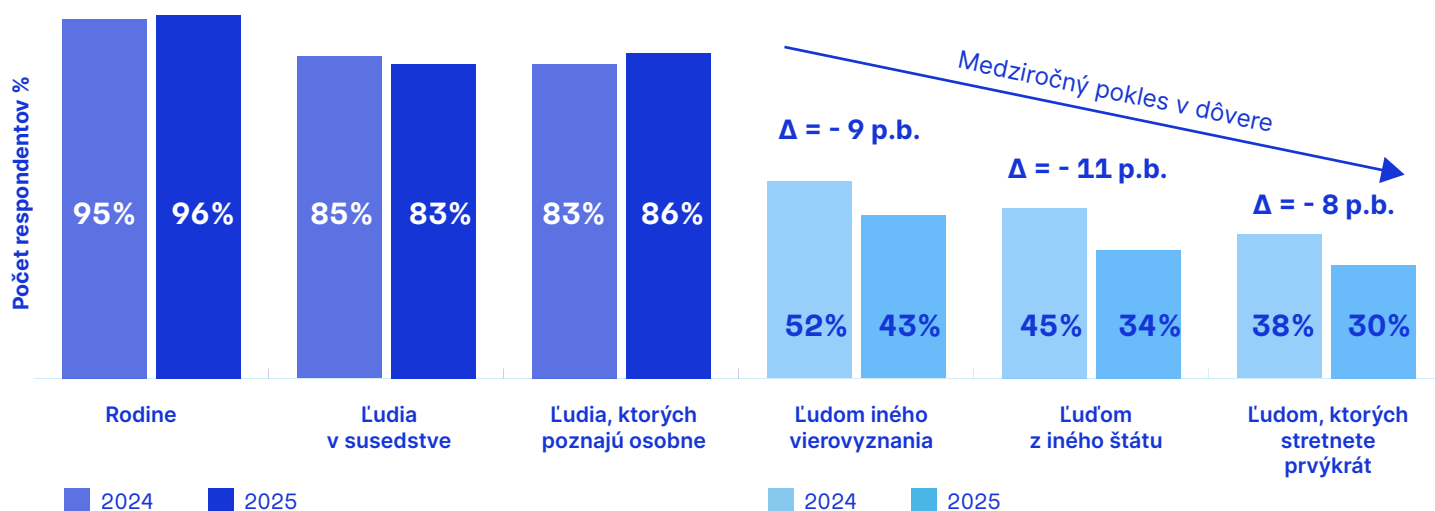

Graf: Medziľudská dôvera podľa mestských častí, Trenčín 2025
Zdroj: DATA26. Prieskum obyvateľstva mesta Trenčín 2025 (n = 600)

Horizontálna dôvera: dôvera k blízkym je stabilne vysoká, voči iným skupinám klesá

V oblasti horizontálnej dôvery obyvatelia Trenčína najviac dôverujú ľuďom zo svojho bezprostredného okolia, najmä rodine, susedom a ľuďom, ktorých poznajú osobne. Táto dôvera zostala medzi rokmi 2024 a 2025 stabilne vysoká. Nižšia

dôvera sa prejavuje voči ľuďom mimo blízkeho sociálneho okolia, teda voči ľuďom iného vierovyznania, ľuďom z iných krajín a ľuďom, ktorých obyvatelia stretávajú po prvýkrát. Pri týchto skupinách dôvera medziročne mierne klesla, čo je dôležité sledovať najmä vzhľadom na ciele projektu Trenčín 2026 v oblasti inklúzie.

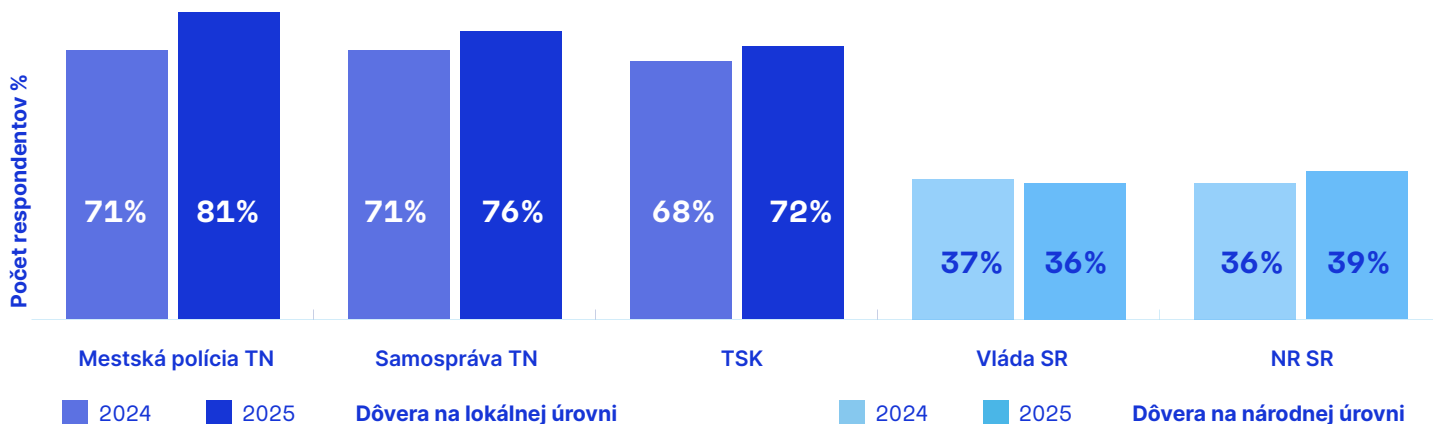

Graf: Medziročné porovnanie horizontálnej dôvery, 2024 vs. 2025
Zdroj: DATA26. Prieskum obyvateľstva mesta Trenčín 2024 a 2025 (n = 600)

Vertikálna dôvera: obyvatelia viac dôverujú lokálnym inštitúciám než tým na národnej úrovni

Pri vertikálnej dôvere sa ukazuje výrazný rozdiel medzi lokálnou a národnou úrovňou. Obyvatelia Trenčína dôverujú viac miestnym a regionálnym inštitúciám než orgánom na

národnej úrovni. Medzi rokmi 2024 a 2025 sa dôvera zvýšila najmä pri Mestskej polícii Trenčín a mestskej samospráve, teda pri inštitúciách, s ktorými majú obyvatelia najpriamejší kontakt. Dôvera vo vládu SR a v Národnú radu SR zostáva výrazne nižšia a mení sa len minimálne.

Graf: Medziročné porovnanie vertikálnej dôvery, 2024 vs. 2025
Zdroj: DATA26. Prieskum obyvateľstva mesta Trenčín 2024 a 2025 (n = 600)

1.3 Dobrovoľnícky program

V období od júla 2025 do marca 2026 zrealizoval tím DATA26 päť fokusových skupín, na ktorých sa zúčastnilo 30 účastníkov s aktívnou skúsenosťou z dobrovoľníckeho programu Trenčín 2026. Cieľom fokusových skupín nebolo štatistické zovšeobecnenie, ale hlbšie porozumenie tomu, ako

účastníci vnímajú program a aký má reálny dopad na ich životy. Nasledujúci text sumarizuje výsledky analýzy a ich interpretáciu: dobrovoľnícky program nie je len kultúrnou aktivitou titulného roka, ale funguje ako sociálna infraštruktúra - vytvára väzby medzi ľuďmi, posilňuje ich zakorenenie v meste a plní funkcie, ktoré majú priamy dosah na kvalitu života obyvateľov, ktorí sa doň zapoja.

5	30	63 %	20 %
fokusových skupín	jedinečných účastníkov	žien	ľudí v seniorskom veku (65+)
júl 2025 – marec 2026	aktívni dobrovoľníci	37 % mužov	vo veku 25 – 64 rokov: 70 % do 24 rokov: 10 %

Motivácie vstupu do dobrovoľníckeho programu

- Byť súčasťou výnimočného projektu Trenčín 2026 – nie ako divák, ale ako tvorca.
- Byť užitočný a prispieť mestu.
- Spoznávať nových ľudí a budovať si kontakty.
- Získať prístup ku kultúrnym zážitkom, ktoré by inak boli nedostupné.
- Zakoreniť sa v Trenčíne alebo ho objavovať.

Vplyv programu na život účastníkov

- Rozšírený spoločenský okruh a nové priateľstvá.
- Hlbší pocit hrdosti na svoju prácu a svoje mesto.
- Osobný rast: sebavedomie, komunikácia, vedenie.
- Posilnený vzťah k mestu – k jeho priestorom, histórii a ľuďom.
- Zlepšená kvalita života.

Inklúzia v praxi

Dobrovoľnícky program je jedným z najkonkrétnejších príkladov inklúzie projektu EHMK v praxi. Spája obyvateľov, ktorí by bežne nezdieľali rovnaký sociálny priestor – seniorov; mladých ľudí; osoby, ktoré sa vrátili do Trenčína po rokoch strávených v inom slovenskom meste alebo v zahraničí; aj tých, ktorí do mesta prišli z iných krajín a za rôznych okolností. Pre mnohých z nich sa aktívna participácia stala niečím viac ako len plnením dobrovoľníckych úloh. Ilustrujú to dva príbehy z fokusových skupín.

Prvý je príbeh ukrajinskej odídankyne, ktorá do programu vstúpila s konkrétnym praktickým cieľom: zlepšiť si slovenčinu. Aktívna účasť v dobrovoľníckom programe jej však postupne priniesla niečo hlbšie, a to zakorenenie a pocit spolupatričnosti, ktorý sama opisuje ako pocit domova v meste, kde žije len niekoľko rokov.

„V Trenčíne žijem už tri a pol roka vinou vojny. Prišla som, aby som si zlepšila slovenčinu – a Trenčín sa pre mňa stal akýmsi domovom.“

Druhý príbeh patrí žene, ktorá v Trenčíne vyrastala, dvadsať rokov žila v inom meste a nedávno sa vrátila. Dobrovoľníctvo jej umožnilo objaviť rodné mesto novým spôsobom: vstúpiť na miesta, ktoré by ako bežná návštevníčka nevidela, a spojiť ich s detskými spomienkami. Výsledkom je silný emočný zážitok, ktorý ona sama vníma ako nové puto s mestom, z ktorého pochádza.

„Prvýkrát v živote som vošla do tej synagógy. Ako malé dieťa som s rodičmi vždy chodila okolo nej – nikdy som tam nebola. A ešte pozitívnejší moment bol, keď som sa mohla prechádzať v tých zákutiach, ktoré boli pre verejnosť zavreté.“

Dobrovoľníctvo ako infraštruktúra aktívneho starnutia

Starší účastníci – približne pätina účastníkov fokusových skupín – hovorili s mimoriadnou intenzitou o tom, čo pre nich účasť v programe znamená. Dobrovoľníctvo im prináša to, čo starnutie a odchod z aktívneho pracovného života môžu postupne zužovať: pocit vlastnej hodnoty, zmysuplné trávenie času a aktívne miesto v živote mesta. Podľa informácií projektovej manažérky dobrovoľníckeho programu niektoré staršie dobrovoľníčky nielen vykonávali zadané úlohy, ale aj organizovali vlastné aktivity a delili sa o zručnosti s ostatnými. Program teda nefunguje ako sociálna služba pre ľudí v seniorskom veku, ale ako infraštruktúra aktívneho starnutia.

Trenčín, podobne ako väčšina slovenských miest, čelí starnutiu populácie. Podiel obyvateľov nad 65 rokov dlhodobo rastie, čo zvyšuje nároky na zmysuplné začlenenie starších ľudí do verejného života. Program, ktorý túto potrebu napĺňa organicky –, cez kultúru, komunitu a pocit spolupatričnosti –, predstavuje ľudsky hodnotnú a inštitucionálne nenáročnú odpoveď na tento demografický trend.

Mladí ľudia a efekt kotvy

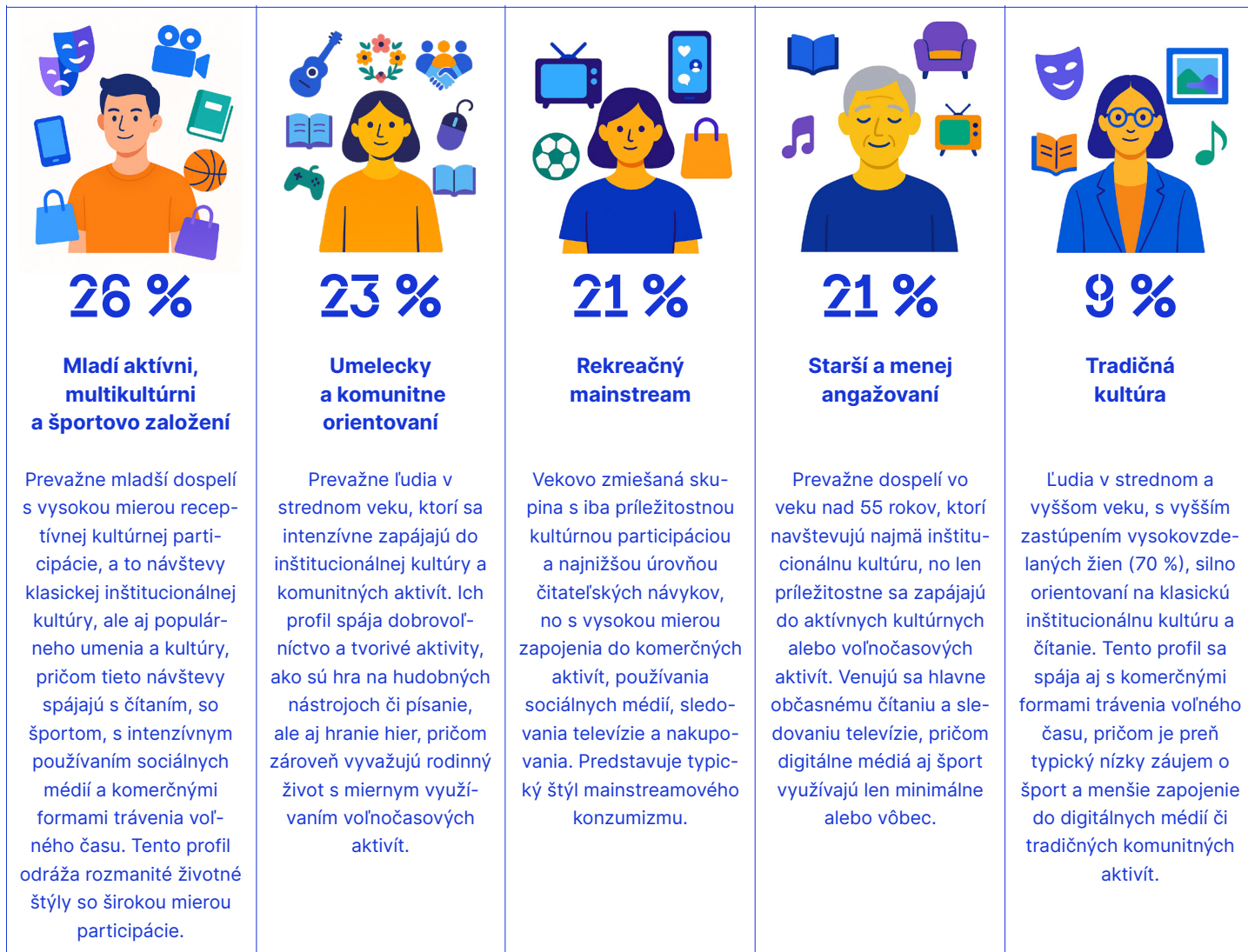
Viaceri mladí účastníci (19 – 35 rokov), ktorí prišli do fokusových skupín, sú práve tí, ktorí sa po rokoch štúdia alebo práce v Brne, Prahe či inde v zahraničí do Trenčína vracajú alebo o návrate uvažujú. Pre nich dobrovoľníctvo neplní funkciu zábavnej aktivity, ale niečoho podstatnejšieho – poskytuje zázemie. Konkrétne siete vzťahov, zmysuplné zapojenie do diania v meste a pocit, že Trenčín je **komunita, do ktorej patríš**. Jeden z mladých účastníkov to formuloval priamo. Dobrovoľníctvo pre neho predstavovalo spôsob, ako sa po rokoch mimo regiónu znovu zakoreniť, a to cez nadviazanie kontaktov a zapojenie sa do projektu Trenčín 2026, ktorý má podľa neho skutočný význam pre mesto. Z tohto pohľadu môže byť dobrovoľnícky program súčasťou širšieho ekosystému, ktorý robí Trenčín atraktívnym miestom na život –, mestom, ktoré má čo ponúknuť tým, ktorí v ňom žijú alebo sa doň vracajú, ale aj tým, ktorí doň prichádzajú prvýkrát.

2. Kultúrna participácia

Účasť na kultúrnom živote v Trenčíne má rôzne podoby. Na základe Prieskumu obyvateľstva mesta Trenčín z roku 2024 (n = 600) bolo identifikovaných päť profilov kultúrnej participácie. Tie ukazujú, že obyvatelia sa líšia nielen mierou

zapojenia do kultúry, ale aj to, aké formy táto účasť má - účasť na podujatiach, čítanie, šport, komunitné aktivity, digitálne médiá. Vedľa seba tak existujú veľmi aktívne skupiny, komunitne a umelecky orientovaní obyvatelia, príležitostní účastníci, menej zapojení starší obyvatelia ale aj publikum tradičnej inštitucionálnej kultúry.

Obrázok: Profily kultúrnej participácie – Trenčín 2024
Zdroj: DATA26. Prieskum obyvateľstva mesta Trenčín 2024 (n = 600)

Pochopenie tejto rozmanitosti je dôležité pri tvorbe kultúrneho programu aj komunikácie. Rôzne skupiny obyvateľov majú odlišné návyky, záujmy a mieru ochoty zapojiť sa. Jeden univerzálny prístup preto nemusí platiť pre všetkých.

Motivácia k účasti na kultúrnych podujatiach

Z výsledkov oboch vln prieskumu obyvateľstva mesta Trenčín, v rokoch 2024 a 2025 vyplýva, že ľudia k účasti na

kultúrnych podujatiach motivujú najmä **zážitkové a sociálne dôvody**: zábava, zážitky, spoločné chvíle s rodinou alebo priateľmi a stretávanie nových ľudí. Menej výrazné boli **účelové motívy** ako profesijný rozvoj, vzdelávanie či väzba na kultúrno-kreatívny sektor. Tento vzorec sa opakuje v oboch rokoch a naznačuje, že širšie publikum môžu lepšie osloviť programy postavené na dostupnosti, príjemnej atmosfére a spoločenskom zážitku.

Zážitky a zábava

Socializácia
s rodinou/novými ľuďmi

Dominantné motívy

Profesijné
a rozvojové dôvody

Najslabšie zastúpené motívy

Obrázok: Profily kultúrnej participácie — Trenčín 2024
Zdroj: DATA26. Prieskum obyvateľstva mesta Trenčín 2024 (n = 600)

Bariéry kultúrnej participácie

Výsledky ukazujú, že potenciálne bariéry v účasti na kultúrnych podujatiach v Trenčíne sú najmä informačné, psychologické a motivačné. Dôležitú úlohu zohráva to, či ľudia vedia o podujatiach, či sa cítia dostatočne dobre a sebedovome

na to, aby prišli na dané podujatie, a či vo svojej účasti vidia osobný prínos. Primárne teda nejde o cenu alebo dopravu, ale skôr o to, ako ľudí lepšie osloviť a ukázať im, že kultúrne podujatia sú dostupné a prínosné aj pre nich.

Viac informácií
o kultúrnych podujatiach

Viditeľnejší prínos vyplývajúci z účasti

Lepšia psychická
pohoda a sebedovomie

Obrázok: Bariéry kultúrnej participácie 2025

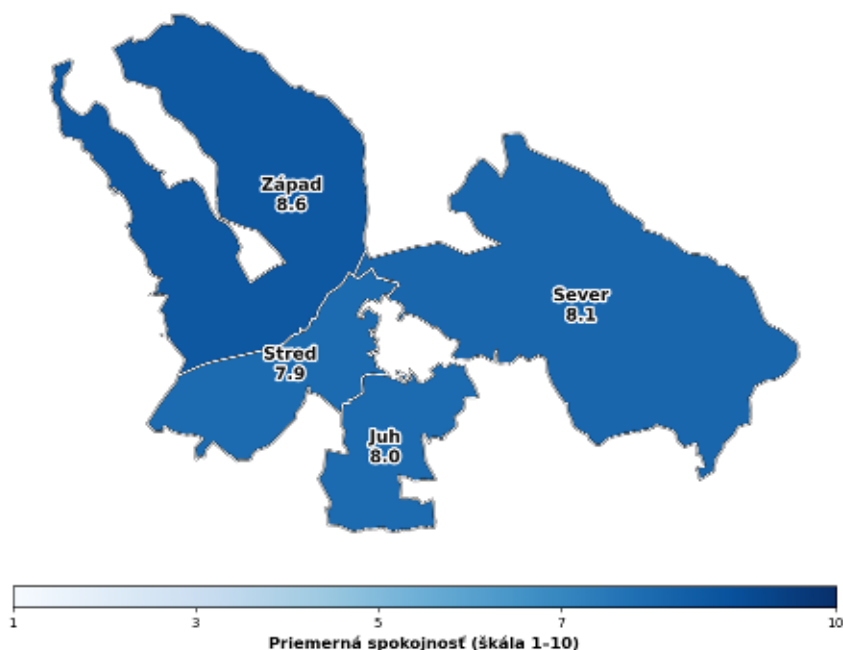
Zdroj: DATA26. Prieskum obyvateľstva mesta Trenčín 2025 (n = 600)

3. Spokojnosť obyvateľov Trenčína so svojim životom

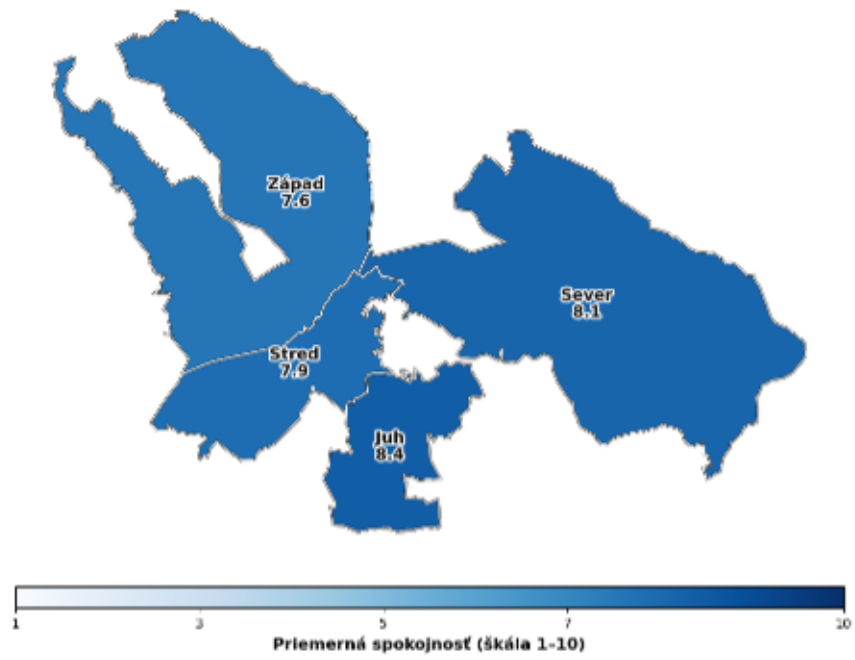
Obyvatelia Trenčína vykazujú pomerne vysokú životnú spokojnosť. V prieskume obyvateľstva mesta Trenčín z roku 2025 dosiahli priemerné hodnotenie 7,71 z 10, čo je viac ako celoslovenský priemer 7,3 uvádzaný OECD za rok 2024. V slovenskom kontexte teda možno hovoriť o mierne vyššej spokojnosti so životom v Trenčíne. Zároveň však platí, že v niektorých oblastiach života môže stále existovať priestor na zlepšenie.

Rovnako ako v prípade iných dimenzií skúmaných v tejto správe, rozdiely v životnej spokojnosti sú najsilnejšie spojené s mestským obvodom. Mestská časť Juh zaznamenala v roku 2025 najvyššiu celkovú spokojnosť so životom s nadpriemerným skóre vo viacerých oblastiach: príjem a práca, vzdelanie, životné prostredie, občianska angažovanosť, rovnováha medzi pracovným a súkromným životom, bezpečnosť a kultúrna účasť. Časť Západ, ktorá v roku 2024 dosiahla vyššie skóre, sa v roku 2025 posunula smerom k nižším hodnotám. Tieto posuny sú v absolútnom vyjadrení relatívne malé, ale ich konzistentnosť vo viacerých ukazovateľoch ich robí užitočnými na sledovanie v priebehu roka EHMK.

Priemerná spokojnosť so životom v Trenčíne podľa mestskej štvrte (2024)

Priemerná spokojnosť so životom v Trenčíne podľa mestskej štvrte (2025)

Obrázok: Priemerná spokojnosť so životom podľa mestskej časti, 2024 a 2025
Zdroj: DATA26. Prieskum obyvateľstva mesta Trenčín 2024 a 2025 (n = 600)

2. KULTÚRNY A KREATÍVNY PRIEMYSEL

Trenčín nevstupoval do roka titulu Európske hlavné mesto kultúry (EHMK) na "zelenej lúke". Mesto je prirodzeným centrom živého a aktívneho kultúrneho a kreatívneho sektora, ktorý tu fungoval dávno pred získaním titulu. Dôkladné porozumenie stavu a charakteru tohto prostredia je kľúčovým

východiskom na posúdenie toho, čo môže rok EHMK reálne dosiahnuť – a akú systémovú podporu sektor potrebuje na to, aby po projekte zostal kultúrny a kreatívny priemysel v meste a kraji posilnený a s potenciálom na dlhodobý a udržateľný rozvoj.

1 859	575	7,9 %	57 %
subjektov KKP	subjektov KKP v okrese Trenčín	všetkých podnikov	mikropodnikov
V Trenčianskom kraji (2024)	31 % z celkového počtu v regióne	tvorí KKP v Trenčíne	s menej ako 10 zamestnancami

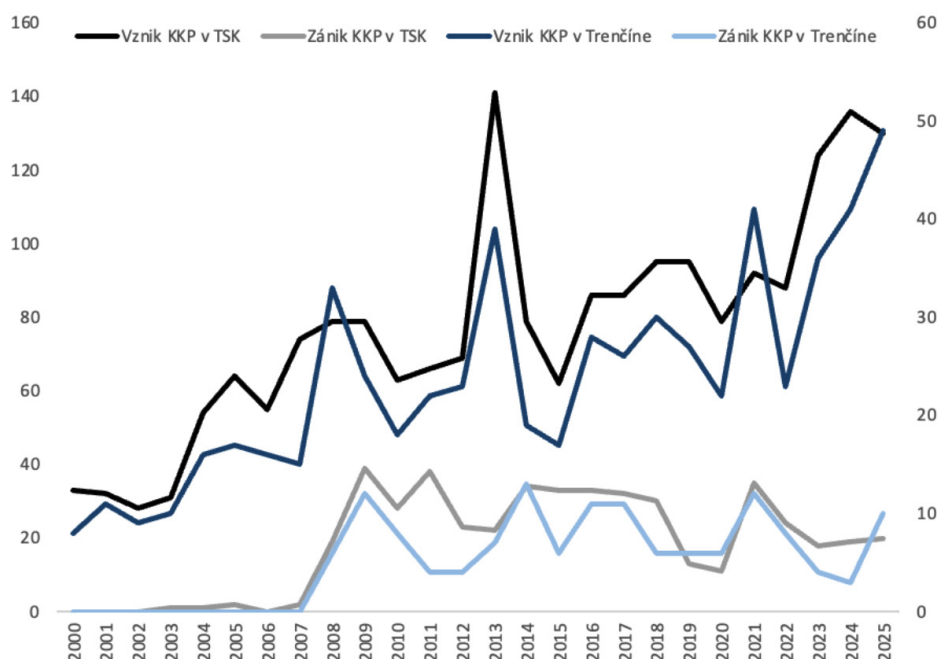
Takmer tretina všetkých kultúrnych a kreatívnych podnikov v Trenčianskom kraji sídli v samotnom meste, čo potvrdzuje úlohu Trenčína ako regionálneho kreatívneho centra. Jadrom tohto sektora sú múzeá, divadlá, performatívne umenie a kultúrne dedičstvo, spolu s výraznou vrstvou kreatívneho priemyslu, v ktorej dominuje architektúra (39 % všetkých regionálnych architektonických firiem sídli v Trenčíne), dizajn (36 %) a reklama. Veľká skupina subjektov – prevažne v oblasti počítačového programovania – sa nachádza na okraji definície kultúrneho a kreatívneho priemyslu a môže nadhodnocovať veľkosť sektora; uvedené čísla by sa preto mali čítať s ohľadom na túto metodologickú výhradu.

otrasy – či už ide o hospodárske poklesy, stratu financovania, alebo turbulencie v podporných mechanizmoch, ktoré charakterizovali tento sektor v roku 2025.

Vývoj v priebehu času: rast, kríza a oživenie

Aktivita v kultúrnom a kreatívnom priemysle (KKP) v Trenčianskom kraji a v Trenčíne výrazne vzrástla po vstupe Slovenska do EÚ v roku 2003, prerušila ju finančná kríza v roku 2008, zotavila sa a potom počas pandémie covidu-19 opäť prudko klesla. Od roku 2022 sa obnovil stabilný rast. Údaje z roku 2025 však naznačujú možné nové spomalenie, ktoré je spôsobené menej stabilným podnikateľským prostredím a narušením mechanizmov podpory sektora z národnej úrovne. Rok EHMK sa preto odohráva v čase krehkej existencie kreatívneho sektora, ktorú je potrebné ďalej sledovať.

Väčšina subjektov sú mikropodniky alebo samostatní prevádzkovatelia: 57 % zamestnáva menej ako 10 ľudí a 7 % sú podniky s jedným pracovníkom. Toto je charakteristické pre kreatívne sektory všade na svete, ale znamená to, že odolnosť sektora je vo svojej podstate krehká. Malé tímy bez finančného vankúša majú obmedzenú schopnosť absorbovať

Graf: Vývoj firiem v KKP porovnanie Trenčiansky kraj a okres Trenčín 2000 - 2025
Zdroj: Spracovanie DATA26, zdroj údajov: Finstat

Hlas kultúrneho a kreatívneho priemyslu: prekážky rozvoja

Na úspešné plánovanie budúcich investícií je nevyhnutné rozumieť prekážkam, ktorým čelia lokálni aktéri kultúrno-kreatívneho priemyslu. V rámci programov budovania kapacít (Runway a Garáž) sme realizovali prieskum medzi

170 profesionálmi z oblasti KKP. Pochádzali zo Slovenska a Českej republiky, pričom 52 % z nich bolo z Trenčína alebo Trenčianskeho kraja. Najväčšia skupina (46 %) pochádzala z kultúrneho jadra (múzeá, divadlá, kultúrne organizácie), 31 % z kultúrneho priemyslu a 10 % z kreatívneho priemyslu.

Nedostatok dostupného financovania	3,37/ 5 · 45 % hodnotí 4–5 z 5
Vysoké náklady na rozvoj	3,27/ 5 · 41 % hodnotí 4–5 z 5
Nedostatok expertízy v manažmente	3,17/ 5 · 34 % hodnotí 4–5 z 5
Kvalifikovaný personál	2,89/ 5 · ~25 % hodnotí 4–5 z 5
Technologická podpora	2,51/ 5 · Najmenej kritické

Dáta zobrazené v grafe poskytujú dôležitý pohľad na hierarchiu bariér, ktoré brzdia rozvoj lokálneho kultúrneho a kreatívneho sektora. Posolstvo je jasné: dominujú finančné a manažérske obmedzenia. Takmer polovica respondentov považuje financovanie za zásadný problém; podobné podiely identifikujú vysoké náklady a medzery v riadení. Technologické a informačné bariéry, hoci sú pre menšinu relevantné, nie sú primárnym obmedzením.

Na túto situáciu reagoval Trenčín 2026 v spolupráci s mestom a TSK spustením grantových schém na podporu kultúry a kreatívneho priemyslu určených pre subjekty so sídlom na území kraja a ich projekty realizované na území mesta Trenčín (Európa mestu) a na území TSK (Európa kraju). V roku 2025 bolo alokovaných 100 000 eur na program Európa mestu (24 podporených projektov) a 100 000 eur na program Európa kraju (28 podporených projektov). V roku 2026 bola suma na program Európa kraju zvýšená na 150 000 eur, na program Európa mestu bolo opätovne vyčlenených 100 000 eur. V roku 2026 bolo podporených až 68 projektov (40 v programe Európa kraju, 28 v programe Európa mestu). Spolu za oba roky teda ide o 120 grantov udelených na podporu kultúrno-kreatívneho sektora.

Vzdelávanie v rámci projektov Runway a Garáž priamo rieši druhú a tretiu najväčšiu bariéru – nedostatok manažérskych zručností a vysoké náklady na rozvoj (kurzy sú bez poplatku). Budovaním kapacít a sieťovaním majú potenciál zvyšovať odolnosť sektora. Ukážka z ďalšej analýzy pochádza zo skupiny, ktorá ukončila Runway na jar 2024. Na zistenie dlhodobějších dopadov sa rozhovory uskutočnili rok po ukončení kurzu, medzi júnom a júlom 2025. Z celkového počtu ľudí, ktorí boli na kurze, sa na výskume zúčastnilo 11 jednotlivcov, pričom vzorku tvorili 2 muži a 9 žien a ich vekové rozpätie bolo od 24 do 50 rokov. Evaluácia pokračuje aj na ďalších kohortách, ale v čase písania správy nebola dostatočne spracovaná.

Priebežná tematická analýza prvej vlny rozhovorov rok po absolvovaní vzdelávacích programov ukazuje, že vzdelávacie

programy pre kultúrnych profesionálov, akým je Runway, prinášajú dlhodobé efekty, ktoré presahujú samotné vzdelávanie. Kľúčovým prínosom je vznik a udržanie profesijných sietí medzi účastníkmi. Tieto siete fungujú aj s časovým odstupom, hoci iným spôsobom než počas programu. Intenzívna komunitná dynamika sa prirodzene mení na prakticky orientovanú spoluprácu. Účastníci využívajú kontakty najmä vtedy, keď riešia konkrétne situácie – napríklad hľadajú pracovné príležitosti, partnerov na projekty alebo odbornú pomoc.

Z pohľadu verejných politik je dôležité, že program nevytvára len krátkodobé vzdelávacie efekty, ale aj dlhodobu využiteľný „sociálny kapitál“, ktorý zvyšuje odolnosť a schopnosť fungovania jednotlivcov v kultúrno-kreatívnom sektore. Zistenia zároveň poukazujú na nerovnosti v dopadoch. Účastníci z menších miest a regiónov majú obmedzenejšie možnosti tieto siete aktívne rozvíjať, a to najmä vzhľadom na nedostatok príležitostí na osobné stretnutia a spoluprácu. To znamená, že potenciál programu sa na území neprejavuje rovnomerne.

Programy tohto typu majú zmysel nielen ako vzdelávacie aktivity, ale aj ako nástroj rozvoja ekosystému kultúrno-kreatívneho priemyslu. Pre posilnenie ich dlhodobého dopadu je dôležité:

- vytvárať príležitosti na ďalšie prepájanie účastníkov aj po skončení programu,
- podporovať regionálne formáty spolupráce mimo veľkých miest,
- systematicky pracovať s absolventskými sieťami ako s dlhodobým zdrojom rozvoja.

Vzdelávacie programy pre kultúrno-kreatívny priemysel môžu fungovať ako katalyzátor – rozvíjať zručnosti, posilňovať sebavedomie účastníkov a najmä vytvárať siete, ktoré účastníci využívajú aj v dlhodobom horizonte. Tieto siete predstavujú konkrétny prínos pre fungovanie a stabilitu kultúrneho sektora v regióne.

Čo je možné ďalej urobiť pre sektor KKP

- EHMK nebuduje kreatívny sektor od nuly – pracuje s už existujúcou silnou základňou. Úlohou je rozširovanie a posilňovanie kapacít, nie ich tvorba.
- Siete vytvorené prostredníctvom vzdelávacích programov už vykazujú dlhodobejšie výsledky. Absolventi si rok po ukončení neformálneho vzdelávania udržiavajú profesionálne vzťahy a aktívne ich využívajú – hoci účastníci so sídlom mimo veľkých miest majú menej príležitostí aktivovať tieto siete osobne.
- Typológia KKP v Trenčíne na základe sekundárnych dát ukázala dominanciu kreatívneho priemyslu (voči kultúrnemu

priemyslu a kultúrnemu jadrú) najmä v oblastiach architektúry a dizajnu. Dizajn zahŕňa široké spektrum činností – interiérových dekoratérov, grafických návrhárov, priemyselného dizajnu a módného návrhárstva –, čo naznačuje pretrvávajúcu lokálnu špecializáciu. Táto koncentrácia kreatívnych talentov je pritom výraznou konkurenčnou výhodou, ktorú by mesto mohlo explicitnejšie využiť na hospodársky rozvoj a svoj medzinárodný profil po roku 2026.

- Mikropodniky predstavujú zároveň silnú aj zraniteľnú stránku miestneho kultúrno-kreatívneho priemyslu. Partnerské siete, silná a dostupná zdieľaná infraštruktúra a pokračujúca podpora ich kapacít preto predstavujú štrukturálne potreby sektora, nie voliteľné doplnky podpory trenčianskeho kultúrno-kreatívneho priemyslu.

3. PLACEMAKING

Placemaking (miestotvorba) a výskum jeho dopadov kladú jednoduchú, ale zároveň náročnú otázku: *Ako sa cítime v meste, kde žijeme?* a taktiež *Ako sa na naše vnímanie miesta viaže kultúra?* Výskum placemakingu DATA26 čerpá z prieskumu obyvateľstva (dve vlny), Q-sort metódy s účastníkmi verejných podujatí v rokoch 2024 a 2025 a mapovania spokojnosti so životom v mestských častiach.

Ako obyvatelia vnímajú mesto

Jediným najkonzistentnejším zistením z údajov o placemakingu je, že štvrt', v ktorej obyvateľ žije, je najsilnejším prediktorom toho, ako hodnotí mesto takmer v každom sledovanom rozmere – od atmosféry a vitality až po mobilitu, podujatia a celkovú atraktivitu mesta. Vek a pohlavie obyvateľov vytvárajú oveľa menšie a menej konzistentné rozdiely.

V roku 2025 dosiahla mestská časť Juh najvyššie skóre vo väčšine dimenzií miestotvorby: vnímanie atmosféry, vitality, kultúrnych podujatí a atraktívnosti Trenčína. Mestská časť Stred sa medziročne zlepšila, čo môže odrážať prítomnosť a rastúcu programovú ponuku kultúrneho a kreatívneho centra Hviezda – hoci s touto interpretáciou by sa malo zaobchádzať opatrne, pretože zmeny vo fyzickom prostredí (ako napríklad regenerácia verejného priestoru v centre) môžu mať rovnaký alebo väčší vplyv a vyžaduje si to ďalší výskum.

Mestská časť Západ, ktorá v roku 2024 patrila medzi najlepšie hodnotené časti mesta, sa v roku 2025 v niekoľkých ukazovateľoch posunula nadol. Tento posun je relatívne malý, ale jeho konzistentnosť je pozoruhodná. Spolu s údajmi o dôvere a životnej spokojnosti to naznačuje, že táto mestská časť si v druhej polovici roka EHMK zaslúži osobitnú pozornosť – a to ako z hľadiska programov, tak aj z hľadiska investícií do komunitnej infraštruktúry. Z aktuálne spracovaných dát zatiaľ nevieme presne určiť príčinu tejto zmeny a toto zistenie si vyžaduje bližšie objasnenie okolností, ktoré môžu byť za zmenami vnímania Trenčína obyvateľmi tejto mestskej časti.

Čo obyvatelia potrebujú od miesta, kde žijú

Na podujatiach Korzo Palackého v roku 2024 (61 účastníkov) a Korzo Soblahovská v roku 2025 (78 účastníkov) boli návštevníci vyzvaní, aby zoradili tvrdenia o tom, čo robí mesto Trenčín dobrým mestom na život, od „najmenej dôležitých“ po „najdôležitejšie“ atribúty. Výsledky ponúkajú priamy pohľad na priority obyvateľov – a sú stabilné v oboch rokoch.

Ako najdôležitejšie sa ukazujú bezpečnosť a čistota, ktoré sú na vrchole rebríčka. Zeleň, pešia dostupnosť, príjemné, odychové sú dôležité, a ak sa im venuje pozornosť, dokážu výrazne zlepšiť zážitok z mesta. Priorita udržateľnosti mesta sa medzi rokmi 2024 a 2025 zvýšila, čo odráža rastúce očakávanie, že environmentálna stratégia mesta je potrebná.

2024 (N=61)								
Najdôležitejšie								Najmenej dôležité
Bezpečné	Čisté	Prístupné pre chodcov	Priateľské	Zábavné	Užitočné	Susedské	Kontinuita (stálosť)	Spirituálne
	Zelené	Aktívne	Príjemné na prechádzky	Historické	Pohodlné	Špeciálne	Oslavujúce	
		Ľudia v ňom spolupracujú	Oddychové	Prívetivé	Prepojené	Hrdé		
		Udržateľné	Rozmanité	Prístupné	Interaktívne	Skutočné		
			Atraktívne	Autentické	Očarujúce			
			Ľudia v ňom majú prehľad o tom, čo sa deje	Dynamické alebo vitálne	Blízkosť			
				Čitateľné (jasné značenie alebo orientácia po meste)				

2024 (N=61)								
Najdôležitejšie								Najmenej dôležité
Bezpečné	Čisté	Priateľské	Ludia v ňom majú prehľad o tom, čo sa deje	Zábavné	Susedské	Autentické	Špeciálne	Spirituálne
	Zelené	Ludia v ňom spolupracujú	Aktívne	Historické	Interaktívne	Skutočné	Hrdé	
		Príjemné na prechádzky	Udržateľné	Čitateľné (jasné značenie alebo orientácia po meste)	Prívetivé	Kontinuita (stálosť)		
		Prístupné pre chodcov	Atraktívne	Dobre prístupné	Dynamické alebo vitálne	Oslavujúce		
			Prístupné	Rozmanité	Očarujúce			
			Oddychové	Prepojené	Blízkosť			
				Užitočné				

Obrázok: Deskriptívne výsledky analýzy miestotvorby za použitia Q - metódy

Obyvatelia opisujú svoje mesto – keď sa ich na to priamo opýtajú – ako prístupné pre chodcov a zároveň príjemné na prechádzky, historické, zelené a priateľské k ľuďom. Toto sú skutočné výhody Trenčína. Problémom je, že nie sú rovnomerne rozložené v mestských častiach a že niektorí obyvatelia – najmä v mestskej časti Západ – ich pociťujú menej intenzívne ako iní.

EHMK a vnímanie mesta

Až 72 % respondentov prieskumu spokojnosti s otváracím víkendom súhlasilo s tým, že podujatie zlepšilo ich celkové vnímanie mesta Trenčín. Ide o pozoruhodný skorý výsledok, ktorý potvrdzuje zistenie národného prieskumu z apríla 2025, že 46 % slovenských respondentov už vnímalo Trenčín pozitívnejšie vďaka titulu EHMK.

Ide o vnímacie efekty a bude potrebné sledovať ich v priebehu času, aby sa posúdilo, či sa prejavia trvalými zmenami v tom, ako obyvatelia vnímajú svoje mesto a ako návštevníci vnímajú Trenčín ako destináciu. Sú to však povzbudivé prvé signály, že EHMK mení imidž mesta – pre tých, ktorí tam žijú, aj pre tých, ktorí ho prichádzajú zažiť.

Údaje o vnímaní mesta Trenčín zozbierané na celoštátnej úrovni v apríli 2025 naznačujú, že titul Európske hlavné mesto kultúry už prispel k merateľnému posunu v imidži mesta. Takmer polovica respondentov (46 %) uviedla pozitívnejšie vnímanie Trenčína, zatiaľ čo 39 % vyjadrilo zvýšený záujem o návštevu. Je pozoruhodné, že 62 % uviedlo, že zvažujú návštevu mesta, a 18 % uviedlo, že by určite cestovali práve pre jeho status EHMK. Pokračujúce monitorovanie určí, či sa tieto zámery premietnu do trvalého správania návštevníkov.

Investícia do vnímania mesta

Náklady na otvárací víkend predstavujú z pohľadu verejnej politiky cieľnú investíciu do budovania značky mesta a regiónu, ich reputácie a dlhodobej ekonomickej udržateľnosti. V prostredí, kde mestá súťažia o návštevníkov, talenty aj investície, je schopnosť vytvoriť silný a dôveryhodný obraz mesta kľúčovým aktívom – a zároveň jedným z najťažšie dosiahnuteľných.

Otvárací víkend Trenčín 2026 túto funkciu naplnil v merateľnom rozsahu. Podujatie prilákalo desiatky tisíc návštevníkov, vygenerovalo viac ako tisíc mediálnych výstupov v krátkom časovom horizonte a významne zvýšilo návštevnosť digitálnych kanálov projektu. Zároveň až 72 % návštevníkov uviedlo zlepšenie vnímania mesta a 75 % deklarovalo vyššiu pravdepodobnosť jeho opätovnej návštevy.

Tieto ukazovatele potvrdzujú, že otvárací víkend fungoval ako akceleračný moment značky mesta – teda ako zásah, ktorý v krátkom čase koncentruje pozornosť, mení percepciu a vytvára predpoklady na ďalší ekonomický a spoločenský efekt. V tomto zmysle ide o investíciu s multiplikačným charakterom: jej hodnota sa neprejavuje jednorazovo, ale postupne – v podobe rastúcej návštevnosti, zvýšeného záujmu o mesto, posilnenia lokálneho podnikateľského prostredia a vyššej atraktivity pre obyvateľov aj externé publikum.

V tomto kontexte je potrebné čítať aj štruktúru nákladov uvedenú nižšie: z účtovného hľadiska ide o výdavky na podujatie ako také, ale z dlhodobej stratégie ide o investíciu do komplexného systému marketingu, komunikácie a značky mesta aj regiónu.

kategória	popis kategórie	suma v tis. EUR
organizácia kultúrneho podujatia	organizácia kultúrneho podujatia výhercom verejného obstarávania spoločnosťou Raiman Production, s. r. o.	893
umelecké honoráre	honoráre za vystúpenia počas otváracieho víkendu	430
svetelné a laserové efekty	svetelná a laserová šou na hrade a dronová šou	250
prenájom	prenájom priestorov, parkovísk, techniky, mobiliára	233
marketing a propagácia	reklama, propagačný materiál, tlačiarenské služby	128
catering	zabezpečenie občerstvenia pre hostí a účinkujúcich	99
personálne zabezpečenie	externé personálne kapacity, dohodári, tzv. dobrolídri	96
produkcia a realizačné kapacity	realizačné kapacity, prípravné a likvidačné práce, montážne a demontážne práce, spotreba materiálu a energie, poistenie	94
ubytovanie	ubytovanie oficiálnych hostí a účinkujúcich	40
bezpečnosť a mobilita verejnosti	zabezpečenie parkovísk, priechodov a lokácií na bezpečný pohyb návštevníkov	38
doprava	kyvadlová doprava a preprava hostí	23
celkom		2,324

Výdavky na otvárací víkend reflektujú účtovný stav k 30. 4. 2026.

Vývoj cestovného ruchu pred otváracím víkendom a po ňom

Oficiálne ukazovatele cestovného ruchu podľa Štatistického úradu SR naznačujú, že zvýšená viditeľnosť Trenčína sa začína prejavovať merateľným rastom návštevnosti. V prvých dvoch mesiacoch roka 2026 štatistiky ubytovania v meste Trenčín zaznamenali 7 025 hostí v porovnaní so 6 029 v rovnakom období roka 2025 – čo predstavuje nárast o 16,5 %. Počet prenocovaní sa zvýšil z 10 945 na 12 252, čo predstavuje nárast o 11,9 %. Tieto zmeny nastali v rámci stabilnej ubytovacej základne 48 zariadení s 2 154 lôžkami, čo naznačuje, že rast odráža skôr dopyt ako rozšírenú ponuku.

Údaje z mobilnej siete za 4. štvrťrok 2025 a 1. štvrťrok 2026 poskytujú ďalší pohľad na správanie návštevníkov nad rámec štatistík registrovaného ubytovania. Tieto údaje rozlišujú medzi výletníkmi – návštevníkmi, ktorí sa počas dňa zdržiavajú aspoň dve hodiny bez prenocovania – a turistami identifikovanými na základe vzorcov nočnej prítomnosti (vrátane tých, ktorí boli ubytovaní u rodiny alebo známych mimo oficiálnych ubytovacích zariadení). Výsledky ukazujú, že návštevnosť v ten istý deň zostáva silne regionálna, pričom 43,68 % domácich výletníkov pochádza zo samotného Trenčianskeho kraja. To potvrdzuje súčasnú pozíciu Trenčína ako destinácie na krátke vzdialenosti, ktorá slúži okolitému územiu.

Medzinárodné návštevnícke vzorce posilňujú tento regionálny profil. Medzi zahraničnými výletníkmi dominujú návštevníci z Českej republiky (51,51 %), nasledujú Rakúsko (10,09 %), Nemecko (6,28 %) a Poľsko (5,45 %). Podobný vzorec sa objavuje aj medzi návštevníkmi s prenocovaním, kde susedné krajiny tvoria väčšinu medzinárodných pobytov. Tieto zistenia nestavajú Trenčín do pozície diaľkovej destinácie, ale

rozvíjajúceho sa stredoeurópskeho regionálneho centra so silnejúcim cezhraničným prepojením. V mesiacoch po otváracom víkende zároveň mesto Trenčín eviduje zvýšenú návštevnosť z Rakúska, pričom títo návštevníci prichádzajú na jednoduchové alebo trojdňové výlety, zväčša v skupinách a vlakom.

Svoju rolu oficiálnej autority pre rozvoj cestovného ruchu a propagáciu mesta Trenčín a regiónu Považie v zahraničí posilňuje **oblastná organizácia cestovného ruchu (OOCR) Región Považie** ako organizácia destinačného manažmentu. Počas otváracieho víkendu aj po ňom navrhuje a zabezpečuje starostlivosť (hospitality) o individuálnych a skupinových návštevníkov zo zahraničia v Trenčíne, ako aj o novinárov a zástupcov odbornej verejnosti (cestovné kancelárie, cestovné agentúry, touroperátori). Takto si vytvára medzinárodné vzťahy, ktoré budú využiteľné aj po roku 2026. V mesiaci apríl dokonca hostila Valné zhromaždenie Asociácie maďarských cestovných kancelárií, na ktorom sa zúčastnilo 68 cestovných kancelárií.

Na posilnenie domáceho cestovného ruchu OOCR Región Považie vydala digitálnu aplikáciu Považský kultúrny pas, ktorá umožňuje držiteľovi tohto pasu lokalizovať sa na mieste konania kultúrneho podujatia, zbierať body a zamieňať ich za benefity v partnerských prevádzkach v meste a v regióne, čím posilňuje vzťahy s poskytovateľmi služieb cestovného ruchu. Aplikácia bola uvedená do používania počas otváracieho víkendu a stiahlo si ju 842 používateľov, ktorí sa na miestach podujatí lokalizovali 2252-krát.

Tieto ukazovatele spolu naznačujú, že titul EHMK posilňuje viditeľnosť Trenčína v rámci jeho bezprostrednej geografickej siete – čo je nevyhnutný prvý krok pred širšou expanziou medzinárodného cestovného ruchu.

4. VŤZVY A VŤHLAD DO BUDŤCNOŠTI

Vedecké dôkazy v tejto správe sú skoré a predbežné. Zachytávajú Trenčín na začiatku roka EHMK, ešte predtým, ako bola realizovaná hlavná časť jeho programu, a predtým, ako bolo možné merať väčšinu zamýšľaných vplyvov. Údaje nám v tejto fáze umožňujú identifikovať, kde sú základy pevné a kde sú riziká a medzery najviditeľnejšie. Zároveň ide o systém procesnej evaluácie, keď sa hlavné ciele projektu premietajú priamo do dramaturgie kľúčového podujatia, ako je otvárací víkend, a porovnávajú priamo s dátami z terénu. Táto správa má priniesť tímu Trenčín 2026 a ostatným kultúrnym aktérom v meste a v regióne podklady a dáta na priebežnú implementáciu projektu a poukázať na silné a slabé stránky, ktorých analýza má slúžiť na udržateľné nastavenie roka 2026.

Silné stránky a stabilné základy

- Otvárací víkend ukázal, že Trenčín dokáže zmobilizovať svojich obyvateľov a prilákať významnú regionálnu a národnú pozornosť. Spokojnosť bola vysoká; atmosféra bola všeobecne opísaná ako mimoriadna.
- Ukazovatele sociálnej súdržnosti sú pozitívne – medziľudská dôvera je nad úrovňou celoslovenskej dôvery a rastie. Inštitúcie na miestnej úrovni sú dôveryhodné. Dobrovoľnícky program vytvára sociálne väzby a podporuje občiansku angažovanosť.
- Kultúrny a kreatívny sektor je reálny, aktívny a rastúci – s osobitnými silnými stránkami v architektúre a dizajne, ktoré predchádzajú EHMK. Programy budovania kapacít sú priamo zamerané na najdôležitejšie prekážky.
- Vzťah obyvateľov k tvorbe miesta je sofistikovaný: vedia, čo si v meste cenia, a bezpečnosť a komunita sú na vrchole zoznamu. Program EHMK má príležitosť preukázať, že kultúra k týmto prioritám prispieva, nesúperí s nimi.

Riziká a slabé miesta

- Dôvera voči ľuďom mimo najbližšieho sociálneho okolia, napríklad voči ľuďom iného vierovyznania, národnosti alebo pôvodu, medziročne mierne klesá. Ak má EHMK napĺňať svoje inkluzívne ciele, program by mal vytvárať príležitosti na stretávanie rôznych skupín obyvateľov, nielen posilňovať väzby medzi tými, ktorí sú už prirodzene prepojení.

- Bariéry kultúrnej účasti sú primárne informačné a psychologické, nie materiálne. Mesto potrebuje komunikačné stratégie oslovujúce obyvateľov, ktorí si v súčasnosti nemyslia, že kultúrny život je aj pre nich.

- Mestská časť Západ vykazuje konzistentný trend klesajúceho skóre v ukazovateľoch placemakingu, blahobytu a dôvery. V druhej polovici roka si vyžaduje osobitnú pozornosť programu.

- Závislosť kreatívneho sektora od mikropodnikov a krehké financovanie ho robia zraniteľným. Rok EHMK vytvára priestor na vybudovanie trvalej podpornej infraštruktúry – ale iba ak po ňom bude nasledovať trvalý záväzok aj po roku 2026.

- Spolupráca medzi mestom a širším regiónom v oblasti tvorby miest a kultúrneho rozvoja zostáva nedostatočne rozvinutá. Regionálny dosah EHMK – viditeľný v údajoch o návštevnosti počas otváracieho víkendu – vytvára príležitosť na jej posilnenie.

Cesta vpred

Tím DATA26 bude pokračovať v šírení svojich výskumných výsledkov počas celého roka 2026, pričom budú zahŕňať napr. zistenia z celého cyklu prieskumu obyvateľstva, prebiehajúceho etnografického a biografického výskumu, rozšírenia prieskumu KKP aj na vzdelávacie programy kultúrno-kreatívneho centra Hviezda a celý ekosystém KKP, evaluácie intervencií vo verejnom priestore, ako aj nových kôl fokusových skupín s dobrovoľníkmi, kultúrnymi profesionálmi a ďalšími skupinami ľudí. Záverečná hodnotiacia správa bude vypracovaná v roku 2027 – do dvanástich mesiacov po roku EHMK – so zámerom zhodnotiť, čo je dedičstvom projektu.

Cieľom tejto monitorovacej a hodnotiacej práce nie je len zmerať, či boli splnené ciele EHMK. Jej cieľom je čo najčestnejšie a najpresnejšie pochopiť, čo tento výnimočný rok znamenal pre obyvateľov Trenčína a Trenčianskeho kraja – a na čom môže mesto a región začať stavať po jeho skončení.

DATA26 je nezávislý výskumný a hodnotiaci tím pre projekt Trenčín – Európske hlavné mesto kultúry 2026. Tím pozostáva zo štyroch vedúcich výskumníčov, ktorých podporuje rada občanov s dvadsiatimi členmi a Vedecká rada s ôsmimi členmi z domácich a medzinárodných univerzít vrátane Liverpool John Moores University (Spojené kráľovstvo).

DATA26 využíva zmiešaný výskumný prístup – kombinuje reprezentatívne prieskumy, fokusové skupiny, etnografické pozorovanie, sektorovú analýzu a biografické rozhovory – na vytvorenie komplexného, longitudinálneho obrazu vplyvov EHMK na mesto a región. Všetok zber a analýza údajov sa vykonávajú nezávisle od programového tímu Trenčín 2026.

V prípade záujmu o ďalšie informácie o metodike alebo zisteniach DATA26 kontaktujte výskumný tím prostredníctvom data26@trecin2026.eu.

TREŇČIANSKY
SAMOSPRAVNÝ
K • R • A • J

MINISTERSTVO
KULTÚRY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Treňčín 2026 finančne podporujú Mesto
Treňčín, Trenčiansky samosprávny kraj
a Ministerstvo kultúry SR.
Partnerom je Európska únia.